

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1516/2024. számú ügyben
megüresedett helyi önkormányzati képviselői mandátum
kiadásának elhúzódásával összefüggésben

Előadó: dr. Magicz András

Érintett szerv: helyi választási iroda vezetője

2024.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-1516/2024. számú ügyben**

Az eljárás megindítása

Egy magánszemély (a továbbiakban: panaszos) a beadványában helyi önkormányzati képviselői mandátuma kiadásának elhúzódsát sérelmezte.

A panaszos képviselő-jelöltként indult a 2019. évi általános helyi önkormányzati választásokon. Mandátumot nem szerzett, azonban a megválasztott képviselők után ő érte el a következő legtöbb szavazatot.

Beadványában előadta, hogy lakóhelyén, egy Vas vármegyei községben a helyi önkormányzat képviselő-testületének egy tagja 2023. december 14. napján azonnali hatállyal írásban lemondott mandátumáról. A panaszos azt követően fordult hozzám, hogy hónapokkal később sem adták ki számára a megüresedett képviselői mandátumot.

A beadványban előadottak kapcsán – figyelemmel az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdésében, valamint a 20. § (1) bekezdésében foglaltakra – vizsgálatot folytattam.

Eljárásom során tájékoztatást kértem a helyi választási iroda (a továbbiakban: HVI) vezetőjétől.

Az érintett alapvető jogok, alaptörvényi rendelkezések

- A jogállamiság, valamint a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „*Magyarország független demokratikus jogállam.*” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés];
- A magyar állampolgárok aktív és passzív választójoga: „*Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.*” [Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdés];
- Közhivatal viselésének a joga: „*Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.*” [Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdés].

Az alkalmazott jogforrások

- A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény (a továbbiakban: Övjtv.);
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötvt.);
- A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (továbbiakban: Ve.).

A megállapított tényállás, az érintettek nyilatkozatai

1. A panaszos lakóhelye 1000 főnél kevesebb lakosú település, amely egy választókerületet alkot. Az egyéni listás választási rendszerben megválasztható képviselők száma 4 fő.

A Nemzeti Választási Iroda honlapján elérhető adatok szerint a 2019. évi általános helyi önkormányzati választásokon hat képviselő-jelölt indult egyéni listán a településen. A panaszost nem választották be a képviselő-testületbe, azonban a választás eredményeként ő kapta a mandátumot szerzett képviselők után következő legtöbb szavazatot.

2. Vizsgálatom során a HVI vezetője az alábbi tájékoztatást adta megkeresésemre.

A helyi önkormányzat egyik képviselője 2023. december 14-én írásban benyújtotta lemondó nyilatkozatát, amelyet az önkormányzat átvett. A képviselő a lemondó nyilatkozatot a képviselő-testületnek címezte és mandátumáról azonnali hatállyal mondott le.

A mandátumról való lemondást a település polgármestere a következő – munkaterv szerinti – rendes képviselő-testületi ülésen, 2024. február 20. napján ismertette a képviselőkkel.

A HVI vezetőjének álláspontja szerint a megüresedett mandátum betöltése érdekében e képviselő-testületi ülést követően intézkedhetett. Így a 2024. február 27. napján kelt levelében kérte fel a panaszost, hogy postafordultával nyilatkozzon arról, át kívánja-e venni a mandátumát.

A panaszos nyilatkozatát a HVI vezetője 2024. március 5. napján vette át. A panaszos arról nyilatkozott, hogy át kívánja venni a mandátumot és nyilatkozott továbbá arról is, hogy vele szemben az Möt. szerinti összeférhetetlenség vagy méltatlanság nem áll fenn.

A HVI vezetője – a település jegyzőjeként – tudomással bírt arról, hogy a panaszosnak egyéni vállalkozóként (iparüzési adótartozás miatt), valamint egyszemélyi tulajdonában lévő kft. által (jogerős bírósági kártérítési ítélet alapján) lejárt tartozása állt fenn a települési önkormányzattal szemben, ezért a képviselői méltatlanság kérdésében szóbeli egyeztetést kezdeményezett a helyi önkormányzat törvényességi felügyeletét ellátó Vas Vármegyei Kormányhivatallal. A vonatkozó jogszabályhelyek áttekintése után – figyelemmel a szóbeli konzultációra is – arra a következtetésre jutott, hogy nincs jogszabályi rendelkezés arra vonatkozóan, hogy milyen határidőn belül köteles a helyi választási bizottság (a továbbiakban: HVB) a mandátumot kiadni a lemondott képviselő megüresedett helyére. A bírósági döntések „észszerű határidőt” szabnak meg, amit jelen ügyben a HVI vezetője úgy értelmezett, hogy ez a következő rendes képviselő-testületi ülés időpontjának felel meg.

A HVI vezetője a 2024. március 28. napján kelt és a húsvéti munkaszüneti napok miatt 2024. április 2-án átvett levelében tájékoztatta a HVB elnökét a lemondás tényéről, valamint arról, hogy a következő rendes képviselő-testületi ülés időpontja várhatóan május hónap végén lesz.

Mindezek alapján a HVB 2024. május 6. napján tartott ülésén – az egyéb választási eljárási feladatain túlmenően – döntött a megüresedett mandátum kiadásáról is. A HVB 1/20240 (V.06.) számú határozatát szabályszerűen közzétették a település hivatalos weboldalán, valamint elhelyezték még aznap a panaszos postaládájába.

A HVI vezetője kifejtette, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezések és a követendő eljárásrend betartása mellett a panaszos nem válhatott volna képviselővé a 2024. február 20-i ülést megelőzően. Hivatalos formában ugyanis csak ezen a képviselő-testületi ülésen vált köztudomásúvá a polgármester által ismertetett lemondás. 2024 márciusában és áprilisában nem tartottak rendes képviselő-testületi ülést. Három alkalommal, 2024. március 18-án és 27-én, valamint április 29-én rendkívüli ülést tartott a képviselő-testület a napi ügyek folyamatos ellátása érdekében, kisebb jelentőségű ügyekben (jellemzően pályázati határidős ügyekben).

A HVI vezetője arra is felhívta a figyelmet, hogy a panaszos hivatalosan a 2024. február 27-én kelt, nyilatkozat-tételre felkérő levélből értesülhetett a lemondás tényéről. Ezt követően nem tartottak rendes képviselő-testületi ülést a településen a mandátum kiadásáról döntő HVB ülés napjáig. A panaszos nem maradt ki semmilyen lényegi döntésből, mert – amint azt a HVI vezetője rögzítette válaszában – a kis lakosság számú településen az önkormányzati képviselőknek nincsenek napi szintű feladatai.

Kifejtette azt is, hogy valamennyi rendkívüli képviselő-testületi ülés nyilvános volt, így azon a panaszos állampolgárként is részt tudott volna venni, illetve bármikor betekinthez azok

jegyzőkönyveibe. A panaszos nem sérelmezte a HVI felé a mandátum kiadásának elhúzódását. Rögzítette azt is válaszában, hogy az Önkormányzati Hivatalban 5 fő dolgozik, a mindennapi ügymenet mellett látják el a június 9-i választásokra való felkészülés feladatait is, ezért egyes ügyek ügymenete hosszabb időt vehet igénybe.

A HVI vezetőjének értékelése szerint a mandátum kiadása észszerű határidőben történt meg, semmilyen jogszabály nem kötelezte ugyanis a hatáskörrel rendelkező HVB-t a mandátum korábbi kiosztására.

A részemre adott fenti tájékoztatás beérkezésekor a mandátum kiadásáról szóló döntés még nem volt jogerős, a panaszos ezért ekkor még nem vehette át megbízólevelét. A HVI vezetője válaszában rögzítette, hogy erre – a vonatkozó törvényi előírás szerint – a HVB határozatának jogerőssé válását követő 5 napon belül sor fog kerülni.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint az Ajbt.-ben e bekezdés alatt felsorolt valamely szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A választási bizottságok a választópolgárok független, kizárólag a törvénynek alárendelt szervei, amelyek feladata többek között a választások törvényességének biztosítása. Az ombudsmani eljárást meghatározó Ajbt. rendelkezései értelmében a választási bizottságok nem minősülnek hatóságnak.

Az alapvető jogok biztosa az Ajbt. 18. § (1) bekezdés g) pontja alapján vizsgálhatja a közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szervek – beleértve a választási irodák – e jogkörében folytatott tevékenységét vagy mulasztását alapjogi szempontból. Az alapvető jogok biztosa tehát alaptörvényi mandátuma keretei között marad, amennyiben a konkrét alapjogsérelmek hatékony megelőzése, illetve orvoslása érdekében a helyi választási bizottság titkársági feladatait ellátó, döntéseit előkészítő helyi választási iroda eljárását vizsgálja.

II. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának.

Elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek jelen ügyben releváns szempontok szerinti értelmezése során támaszkodom az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, továbbá irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság határozataiban, azok indokolásában kifejtett érveket, jogelveket, megállapításokat és következtetéseket.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam.*

Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a jogállam nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*, amint azt számos határozatában is megerősítette az Alaptörvény hatályba lépése óta. [22/2018. (XI.20.) számú AB határozat, 24/2022. (X. 26.) AB határozat]

A jogbiztonság nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.

Amint azt a 38/2012. (XI. 14.) AB határozat is megerősítette, a jogállamiság elvéből levezethető a közhatalommal rendelkező szervek törvény alá rendeltségének követelménye is: „a jogállamiság elvéből fakadó követelmény az is, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által szabályozott eljárási rendben, az anyagi jog által megállapított keretek között hozzák meg döntéseiket. [Részletesebb kifejtés: 56/1991. (XI. 8.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság több határozatában is kifejtette, hogy jogállami keretek között „a tisztességes (fair, méltányos, kiegyensúlyozott) karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény, amelyeket az alapjogi jogalanyiséggel rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni.” [28/2019. (XI. 4.) AB határozat, 8/2020. (V. 13.) AB határozat]

A fair eljárás része az észszerű határidőn belüli ügyintézés követelménye is. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatában kifejtette: „az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog, [...] nem konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot ír elő a hatósági eljárást befejező döntésekre nézve, de nem is a törvényi határidőket hívja fel, hanem magas absztrakciós szinten teremt jogot mindenkinek arra, hogy ügyeit a hatóságok észszerű határidőn belül intézzék el, fejezzék be”. Ez a döntés kihangsúlyozta azt az elvi megközelítést, miszerint az alkotmányos védelmet élvező észszerű időn belüli ügyintézés és a törvényi eljárási határidő nem feltétlenül esik egybe.

2. Az Alaptörvény a korábbi Alkotmányhoz hasonlóan a közügyekben való részvétel jogát közös cikkben szabályozza a választójoggal, amely ekként egyszerre tartalmazza a választójogosultság szabályait és a közhivatal viselésének a jogát. Az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdése rögzíti az aktív és passzív választójogot (magyar állampolgárok esetében), míg ugyanezen cikk (8) bekezdése rendelkezik a közhivatal viselésének jogáról.

Az Alkotmánybíróság a választójog kapcsán korábbi gyakorlatát megerősítve kimondta, hogy „mind az aktív, mind a passzív választójog Alaptörvényben biztosított alapvető állampolgári jog. Olyan alapvető jog, amely az állampolgároknak az állami hatalom gyakorlásában való részvételét hivatott biztosítani és amelynek érvényesülése azt a követelményt támasztja az állammal szemben, hogy biztosítsa gyakorlásának feltételeit és jogszabály határozza meg gyakorlásának módját, rendjét, valamint garanciáit.” [3093/2018. (III. 26.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság a közhivatal viseléséhez való joggal kapcsolatos gyakorlatát összefoglaló határozatában rámutatott arra, hogy „ez az alkotmányos jog a közhatalom gyakorlásában való részvétel általános alapjogát garantálja. [39/1997. (VII. 1.) AB határozat] A közhivatal viseléséhez való jog alkotmányos tartalmát tekintve azt jelenti, hogy a törvényhozó minden magyar állampolgár számára egyenlő feltételekkel köteles biztosítani a közhivatalhoz való hozzáférés lehetőségét, és a közhivatal viselése az állampolgár rátermettségével, képzettségével és szakmai tudásával összefüggő feltételekhez köthető. [52/2009. (IV. 30.) AB határozat, megerősítette: 3074/2013. (III. 14.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság – mint az a fent hivatkozott 23/2020. (VIII. 4.) AB határozatból kitűnik – az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (8) bekezdése együttes alkalmazásával vizsgálja a választott önkormányzati tisztségek betöltésével kapcsolatos korlátozások alkotmányosságát.

III. A jogszabályi háttér tekintetében

Az Övjt. jelen eljárásban releváns főbb rendelkezései:

21. § (1) Ha az egyéni listáról megválasztott képviselő helye üresedik meg, helyére a következő legtöbb szavazatot elért jelölt lép.

A Möt. jelen eljárásban releváns főbb rendelkezései:

30. § (1) Az önkormányzati képviselő a képviselő-testület ülésén jelentheti be lemondását. A lemondást és a megbízatás megszűnésének időpontját az ülés jegyzőkönyvében rögzíteni kell.

(2) Az önkormányzati képviselő lemondhat a képviselő-testülethez intézett írásbeli nyilatkozatával is, melyet a polgármesternek, a főpolgármesternek, a vármegyei közgyűlés elnökének ad át vagy juttat el. Az írásbeli nyilatkozatot a képviselő-testület következő ülésén ismertetni kell.

(3) A lemondás nem vonható vissza.

(4) Az önkormányzati képviselő megbízatása megszűnik a képviselő által meghatározott, a lemondást követő egy hónapon belüli időpontban, ennek hiányában a lemondás bejelentésének vagy az írásbeli nyilatkozat átvételének napján.

38. § (1) Méltatlanság miatt a képviselő-testület határozatával megszünteti annak az önkormányzati képviselőnek a megbízatását,

[...]

d) akinek az állammal, önkormányzattal szemben – a lehetséges jogorvoslati eljárások kimerítését követően – köztartozása áll fenn, és azt az erről szóló értesítés kézhezvételétől számított hatvan napon belül – részletfizetés vagy fizetési halasztás esetén az ezt engedélyező határozat rendelkezéseinek megfelelően – nem rendezi [...].

A Ve. jelen eljárásban releváns főbb rendelkezései:

75. § (1) A választási irodák

a) ellátják a választás előkészítésével, lebonyolításával kapcsolatos szervezési feladatokat,

b) gondoskodnak a választópolgárok, jelöltek és jelölő szervezetek tájékoztatásáról, választási információs szolgálatot működtetnek,

c) ellátják a választási bizottságok titkársági feladatait, döntésre előkészítik a választási bizottságok hatáskörébe tartozó ügyeket, [...].

206. § (1) A választás eredményét megállapító választási bizottság a választás eredményének jogerőssé válását vagy – ha az későbbi időpontra esik – a szavazás megismételtetését eredményezhető jogorvoslati eljárások jogerős befejezését követő öt munkanapon belül átadja a megbízólevelet a megválasztott képviselőnek.

IV. A vizsgálat megállapításai az ügy érdekében

1. A helyi önkormányzati képviselő a mandátumáról való lemondásával megszűnik képviselői megbízatása. A lemondás nem vonható vissza.

A lemondás két módon válhat ki joghatást:

- főszabályként akkor, ha a képviselő a lemondását a képviselő-testület ülésén bejelenti vagy
- a képviselő a lemondásról szóló, a képviselő-testülethez címzett írásbeli nyilatkozatát átadja vagy eljuttatja a polgármesternek, a főpolgármesternek, a vármegyei közgyűlés elnökének (a továbbiakban: együtt polgármester).

A Möt. 30. § (4) bekezdése alapján a képviselő meghatározhatja, hogy képviselői megbízatását a lemondását követő egy hónapon belül mely időpontban szünteti meg. Ennek hiányában a képviselői megbízatás a lemondás bejelentésének vagy az írásbeli nyilatkozat átvételének napján szűnik meg.

Az önkormányzati képviselő a képviselő-testület ülésén bejelentett lemondásának időpontját az ülés jegyzőkönyvében rögzíteni kell. A polgármester által átvett képviselői lemondó nyilatkozatot pedig a képviselő-testület következő ülésén ismertetni kell. E rendelkezések azonban nem a lemondás hatályosságát érintik, hanem a lemondás dokumentálását, valamint a képviselő-testület és a választópolgárok hivatalos tájékoztatását szolgálják. Ez egyrészt abból következik, hogy a képviselő lemondása egyoldalú nyilatkozat, amely nincs a képviselő-testület általi elfogadáshoz kötve. Másrészt a Mötv. fentiekben ismertetett rendelkezéseivel is ez az értelmezés áll összhangban.

Amint azt a Kúria Kvk.I.39.068/2023/8. döntésében rögzítette: „a lemondásról való tudomásszerzésnek minden esetben reprodukálhatónak kell lenni, mert ennek alapján történik az önkormányzati képviselői megbízatás megszűnésének dokumentálása. A szóbeli bejelentés esetén a dokumentáció az ülés jegyzőkönyve. Az írásbeli bejelentés alkalmával a Mötv. nem határozza meg, milyen formában történjen a dokumentálás, tartalmi követelményt fogalmaz meg: annak a napnak a rögzítése szükséges, amikor polgármester, a főpolgármester, vagy a vármegyei közgyűlés elnöke – és nem az általa irányított szervezet – igazolhatóan átvette a nyilatkozatot. Az, hogy ezen napot követően mikor kerül sor az írásbeli nyilatkozatnak a képviselő-testület előtti ismertetésére, vagy egyáltalán sor kerül-e rá, nem írja felül a már rögzült időpontot.”

A személyesen vagy postai úton benyújtott lemondást az Önkormányzati Hivatal – a polgármester és a képviselő-testület munkaszerveként – kizárólag adminisztrációs feladatai körében kezelheti (érkeztetheti, iktathatja), a mandátumát megszüntetni kívánó képviselőnek ugyanis írásbeli nyilatkozatát a polgármester részére kell átadnia, illetve hozzá kell eljuttatnia.

2. Jelen ügyben – amint azt a HVB 1/2024. (05.06.) számú határozata is rögzíti – a mandátumáról lemondó képviselő megbízatása lemondás következtében 2023. december 14-én szűnt meg. Ez azt feltételezi, hogy a település polgármestere e napon átvette a mandátumról azonnali hatállyal lemondó képviselő a képviselő-testülethez címzett írásbeli nyilatkozatát.

A HVI vezetője a lemondást követő több mint két hónap elteltével, 2024. február 27-i keltezésű levelében kérte fel a panaszost a nyilatkozattételre mandátumának elfogadásáról.

A HVI vezetője vizsgálatom során kifejtette, hogy a Mötv. rendelkezéseit és a követendő eljárásrendet figyelembe véve, a panaszos nem vehette volna át mandátumát a 2024. február 20-i ülést megelőzően, mert hivatalos formában csak ezen a képviselő-testületi ülésen vált köztudomásúvá a polgármester által ismertetett lemondás.

Megállapítható, hogy a HVI vezetőjének álláspontja nincs összhangban a Mötv. rendelkezéseivel. A lemondás hatályosulásának, illetve a megüresedett képviselői mandátum betöltésének nem előfeltétele, hogy a polgármester a korábbi képviselő lemondását előzetesen ismertesse a képviselő-testület ülésén. A korábbi képviselő lemondásáról és a képviselő-testület új tagjának személyéről való tájékoztatás – ha a HVB e tárgyú döntése már megszületett az ülést megelőzően – ugyanazon képviselő-testületi ülésen is megtörténhet. A mandátum kiadását követően pedig a polgármester köteles meghívót küldeni az új képviselőnek is a képviselő-testületi ülésre, aki így késedelem nélkül bekapcsolódhat az önkormányzati döntéshozatalba.

3. A HVI vezetője 2024. március 5. napján kézhez vette a panaszos nyilatkozatát arról, hogy átveszi a mandátumát. Az erről szóló tájékoztatást azonban csak 2024. március 28. napján kelt levelében adta meg a HVB elnöke részére. A részemre adott magyarázat szerint a HVI elsőként a panaszos esetében esetlegesen felvethető méltatlanság kérdését kívánta tisztázni az önkormányzat felé fennálló tartozásaira figyelemmel.

A Mötv. valóban rendelkezik arról, hogy méltatlanság miatt a képviselő-testület határozatával megszünteti annak az önkormányzati képviselőnek a megbízatását, akinek az állammal, önkormányzattal szemben köztartozása áll fenn, és azt az erről szóló értesítés kézhezvételétől számított hatvan napon belül – részletfizetés vagy fizetési halasztás esetén az ezt engedélyező határozat rendelkezéseinek megfelelően – nem rendezzi.

A Möt. előírja továbbá, hogy az önkormányzati képviselő megválasztásától számított harminc napon belül köteles kérelmezni felvételét az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározott köztartozásmentes adózói adatbázisba.

E rendelkezések meghatározzák a képviselői tisztség betöltéséhez szükséges, társadalmilag elvárt, méltó magatartás mércéjét. Az önkormányzati testületek munkájában történő részvétel mind morális, mind jogi értelemben feddhetetlenséget követel meg a választópolgárok bizalmát elnyert képviselők részéről, melynek fontos, nélkülözhetetlen eleme a közmegebízásra vállalkozó polgárok erkölcsi tisztasága és példamutatása.

A Möt. e szabályai azonban nem a passzív választójog (a válaszhatóság joga) gyakorlását zárják ki, nem jelentik akadályát annak, hogy a képviselő a mandátumát átvegye. Az összeférhetetlenséghez hasonlóan, a méltatlanság fenti esetében is van arra törvényi lehetőség, hogy a képviselő megszüntesse ezt a helyzetet – a köztartozásai rendezésével – és csak ennek elmaradása esetén kell azzal számolnia, hogy megbízatását a képviselő-testület megszünteti.

Megállapítható, hogy a HVI vezetője – a település jegyzőjeként ellátott feladatai okán is – az egyértelmű jogi helyzet tisztázása érdekében vetette fel a köztartozáshoz kapcsolódó méltatlansági szabályok értelmezésének a kérdését. Az Möt. vonatkozó rendelkezései azonban nem a megüresedett képviselői hely betöltésére irányuló eljárásban, hanem csak a mandátum átvételét követően bírnak relevanciával, ezért az ez ügyben a kormányhivatallal folytatott szakmai konzultáció nem ad elfogadható magyarázatot a HVI eljárásának elhúzódására.

4. A HVB a megüresedett mandátum kiadásáról szóló határozatát 2024. május 6-i ülésén hozta meg. Ezen az ülésen 2024. június 9-i választásokkal összefüggő további kérdésekben (jelöltek nyilvántartásba vétele, szavazólapi sorrend sorsolása) is döntöttek.

Hatáskör hiányában vizsgálatom nem terjedhet ki a HVB tevékenységének értékelésére. Kizárólag azt tekinthetem át a jelentésemben, hogy a HVI milyen módon segítette a mandátum kiadásával összefüggő feladatai ellátásában a HVB-t.

A HVI levelében arról tájékoztatta a HVB elnökét, hogy észszerű határidőben kell kiadnia a képviselő számára a mandátumot, amely észszerű határidő jelen esetben a munkaterv szerint következő rendes képviselő-testületi ülés időpontja. Felhívta arra is a figyelmet, hogy a képviselő-testület várhatóan május második felében fog ülést tartani. Jelezte továbbá, hogy a közelgő önkormányzati választások miatt szükséges lesz a HVB-nek május elején összeülnie a jelöltek nyilvántartásba vétele és egyéb feladatok miatt, ezért azt javasolta, hogy a mandátum kiosztást is erre az ülésre időzítsék.

A részemre küldött tájékoztatás szerint a HVB-nek szóló tájékoztatás kiküldését követően, 2024. április 29-én rendkívüli képviselő-testületi ülést tartottak. Ennek megtartását – éppen az ülés rendkívüli összehívására figyelemmel – a HVI vezetője nem feltétlenül láthatta előre, azonban a település jegyzőként számolhatott ennek lehetőségével, hiszen már márciusban is tartottak két rendkívüli ülést.

A HVI vezetője azt az álláspontot képviselte, hogy képviselői mandátum kiosztásáról elegendő a május vége előtt tervezett képviselő-testületi ülés előtt döntenie a HVB-nek. Ezt vizsgálatom során részben a jogszabályi határidők hiányával, részben pedig azzal indokolta, hogy kistélepülésen nincsenek olyan képviselői feladatok, amelyek ellátása érdekében a mandátum mielőbbi kiosztása lett volna szükséges.

Megállapítható, a HVI vezetőjének álláspontja nincs összhangban a Möt. rendelkezéseivel. A képviselői tevékenység ugyanis nem kizárólagosan a képviselő-testületi üléseken való részvételt, illetve döntéshozatalt jelenti, hanem magában foglalja például a képviselői munkájához szükséges tájékoztatás igénylésének jogát, közérdekű ügyben a polgármester intézkedésére irányuló kezdeményezés jogát, valamint a kapcsolattartást a választópolgárokkal. E jogait a panaszos a mandátuma átvételéig nem gyakorolhatta.

5. A HVI vezetője helytállóan állapította meg, hogy jogszabályok nem írják elő, hogy egyéni lista esetében milyen határidővel kell átadni a megüresedett képviselői mandátumot a következő legtöbb szavazatot elért képviselő-jelölt részére. Helytálló volt az is, hogy a HVB-t jogszabályi határidő hiányában az észszerű határidő betartására hívta fel.

Az észszerű határidő megítélése jelen ügyben több tényező értékelését is szükségessé teszi.

A lemondás nem visszavonható, így annak hatályossá válását követően a HVI vezetője – a Ve. 75. § (1) bekezdés b) és c) pontjában foglalt feladatkörében – köteles gondoskodni a soron következő legtöbb szavazatot kapott képviselő-jelölt értesítéséről és a mandátum elfogadásáról vagy annak visszautasításáról való nyilatkozatának beszerzéséről, a HVB tájékoztatásáról, valamint a megüresedett mandátum betöltéséről szóló HVB határozat előkészítéséről. E feladatok teljesítése nyilvánvalóan időt vesz igénybe. Jelen ügyben erre az időszakba estek a karácsonyi és a húsvéti munkaszüneti napok is, amelyek késleltethették a mandátum kiosztását.

Megállapítható azonban, hogy a vizsgált ügyben a mandátum megszűnésétől, 2023. december 14. napjától a mandátum átadásáról szóló HVB döntés meghozataláig, 2024. május 6. napjáig közel öt hónap telt el. A panaszos ezen időszakban nem vehetett részt képviselőként a képviselő-testület február 20-i rendes ülésén, valamint a márciusi és április három rendkívüli képviselő-testületi ülésén, és nem gyakorolhatta további képviselői jogait.

A mandátum kiadásának ilyen hosszadalmas elhúzódása álláspontom szerint nem tesz eleget az észszerű határidőn belüli eljárás követelményének.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a HVI késedelmesen tette meg azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz voltak szükségesek, hogy a HVB észszerű határidőn belül kiadja a megüresedett mandátumot a panaszos részére. Ennek következtében nem érvényesült a jogintézmények kiszámítható működésének követelménye, és ez a jogállamiság szerves részét képező jogbiztonság elvével, valamint a panaszos közügyekben való részvételhez fűződő jogával összefüggő visszásságot eredményezett.

Intézkedés

A jelentésben feltárt visszásság jövőbeli megelőzése érdekében

1) az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem a HVI vezetőjét az észszerű határidőn belüli eljárás követelményének fokozott betartására;

2) az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján felkérem a Vas Vármegyei Kormányhivatalt, hogy szakmai segítségnyújtási feladatkörében eljárva, a helyi önkormányzatok törvényes működése érdekében segítse elő a képviselői mandátumról való lemondás és a megüresedett mandátum betöltése törvényi szabályainak helyes értelmezését a jelentésben kifejtett jogi álláspont figyelembevételével.

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos